

ARCHEVÊCHÉ SYRIEN

DE SYRIE

DAMAS, HOME

n. 23

110

ܩܘܪܝܢܘܝܐ

February/1920.

MEMORANDUM.

We have the honour of bringing before the PEACE CONFERENCE in information that H.B. the Syrian Patriarche of Antioch has intrusted me with the task of laying before the conference the sufferings and the wishes of our ancient Assyrian nation who reside mostly in the upper valleys of Tigris and Euphrates in Mesopotamia our chief points are the following:

1. It is to be noted that our nation apart from the persecutions inflicted upon it in the by-gone days of the Red-Sultan Abdul-hamid in 1895, has proportionately to its number suffered more than any other nation whose fate was the cruel sword of the Turks and the dagger of their brothers in barbarism the Kurds, as it will be seen by the enclosed list, which indicates the number of our massacred people amounts to 90,000. Syrians and 90,000 Nestorians and Chaldeans..
2. We regret bitterly that this ancient and glorious race which has rendered so many valuable services to civilization should be so neglected and even ignored by the European press and diplomatic correspondence, in which all Turkish massacres are called "Armenians Massacres" while the right name should have been "The Christian Massacres" since all Christians have suffered in the same degree.
3. We beseech the Peace Conference in it's dealing with Criminal Turkey not to forget to extend it's solicitude to the innocent Syro-Chaldeans whom no one can indite the plea of revolutionary movements, consequently we ask for the emancipation of the viloyets of Diarbekir, Bitlis, Kharpout, and Ourfa from the Turkish Yoke.
4. We protest against the projected establishment of a Kurdish authority, a so-called delegation is endeavouring to promote it's influence and renew the horrible scenes of the recent Kurdish barbarism.
5. We ask for indemnities in compensation of our damages.
6. We ask for the assurance of our National and Religious future.

We count on the justice of the Peace Conference to listen to our Nation which sighs for a tolerable future in which she can play her ancient role of Assyio-Chaldean civilization.

† Georges A. Bassam
Archevêque de Syrie.
Délégué au Patriarche.

لورنس نادر مخو |

سوز ناما

نتنتیمانہ یا ٹانتوری

یا سہری ٹامیدی ۱۹۳۲

کورتی:

ویری تووشی ستهمی بوون ژ لاینی حکومتا قاجاری وهندهک هوزین کوردی تا شهری جیهانیی نیکی سهرهلدا، ودشهری ناقبری دا ناشوری تووشی کوشتارا بوون. که هاتنه ناقرن بناقی کوشتارین سینو ۷.

پرسگریکا ئاتتوری ل ئیراقی ۱۹۱۸-۱۹۳۲:

ل دهمی ناشوری هاتن دناق ئیراقی دا لایهههکی نوی ژدیروکا وان دهست پیگری لی تاکنجی کرنا وان مابو ههلاویستی وناشوری دههولین خودا بهردموام بوون داکو بزقرن ولاتی باب ویاپیران کو ههکاری یه. وپشتی ناشوری هاتین راکرن ژ جهین وان بهرهف ئیرانی چون وپشتی هنگی بهرهف ئیراقی. وئینگلیزان خیشهتگههین مهزن بو وان دانان ل پاریزگهها بهعقوبه ل سالا ۱۹۱۸، وژمارا وان ۵۰ هزار کس بوون. ژوانا ۱۵ هزار نهمههکی بوون ۸.

ئینگلیزان هاویهیمانیهک گریدا دگه ل ناشوریان وئارتیشهک ژ وان دروست کر ل سالا ۱۹۱۸ ژبو مهرم وئارمانجین خو. بهرامبهر سوزا بجه کرنا وانا ل ولاتی وان یی رهمن (باشوری تورکیا ویاکوری ئیراقی). لی به لی ئەهف سوزه مانه حوبرهک ل سهر کاغزی تاکو ئینگلیزان بریار دای ئیراق ببت ئەندام د ریکخراوا کوما گهلان دا ۹. ئەهف ئارتیشه هاته ناقرن باقی (هیزین لیقی). وسالین بیستان وسیهان پرسگریکا ناشوریان بهرهف قوناغهکا نوی وههستیار درماس بوو. وپرسگریکا وان دکونگرهین نیقدموهتی دا هاتن وچوون دکر. ئاغا پتروسی پیشنیارکر حکومتهکا ناشوری بپته دامهزاندن ل باکوری مووسل ل سهر سنووری دناق بهرا ئیراقی وتورکیا دا. ئینگلیزان ئەهف هزره مهزن کرن وئامادهکاری نیشان دان

سهردهمی سالین بیستان وسیهان ژ سهدهسالا بیستی دئینه ههژمارتن ژ سهردهمین ههستیار د دیروکا نوی یا ناشوریان دا. چونکه پشتی بارکرنا وان ژ ولاتی وان یی رهمن (ههکاری) وکفتنا وان لهر کوشتار وقهتل وعامان د شهری جیهانیی نیکی دا بهرهف ئیراقی چوون وگهلهک سوز ژ بهریتانیا و مرگرتن وگهلهک ههول دان داکو بزقرن بو ولاتی خو یی رهمن. ژ بهر قی جهندی کیشهیا وان جهی خو کر دناق کونگرهین نیقدموهتی دا. لی ئەهف چهنده بی مفا بوولهورا گهلهک ههولدان داکو داخووزین خو بدهست بیخن کو تاکنجی کرن ودهستهلاتهکا خویهتی بوو. وهه ژ بهر قی ئارمانجی زهلامین ئایینی وسهروک هوزین ناشوریان ل سهری ئامیدنی جشیان ل سالا ۱۹۳۲. وداخووزین خو پیشکیشی نوونهری حکومتا ئیراقی کرن. وئەهف جشینه هاته نافدان بناقی (سوزناما نشیمانی یا ناشوری).

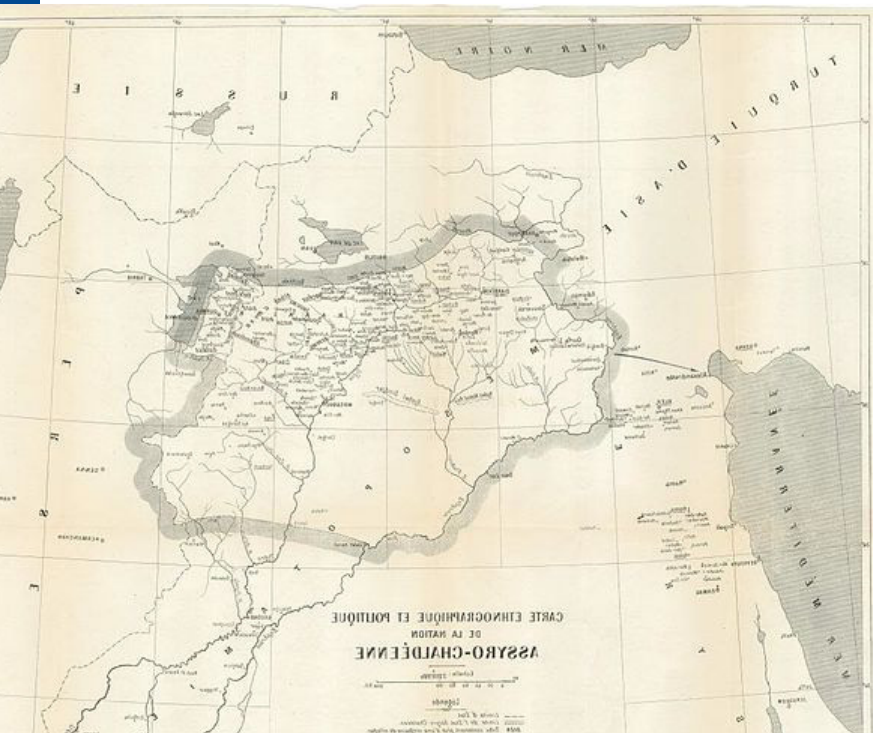
پیتسهکی:

ناشوری دئینه ههژمارتن نیکی ژ کهقنترین مللهتین جیهانی. نهژادی وان دزقرت بو مللهتین سامی ۱. ودمولهتا ناشوریان هر ل هزارا سین ل پیش زاینی (پ.ز) هاتیه دامهزاندن. سنورین وی پیک دهات ژ سوریا ویتیریا ولاتی فینقیان ل سهر کهنارین دریا یا ناقین. ویداوی دهات ب ولاتی نهمینیا ل باکور. وکهنداقی ل باشور. ومسر ل روزناقا و ولاتی عیلام ل روزههلات ۲. وئەهف دموهته بهردموام بوو تا ژ ناق چووی ل سالا ۶۱۲ پ.ز ژ لاینی ههقهیمانیا میدی بابلی.

ناشوری دئینه ههژمارتن کهقنترین مللهت باومری ب ئایینی

مهسیحی ئینانین هر ژ سهدهسالا نیکی زاینی ۳. وناشوری ل سهردهمی نوی ل ئیمبراتوریهتین ئوسمانی و فارسی دژیان. دناق ئیمبراتوریا ئوسمانی ل دهقهین دیاربهکر وئورفه. نسبین. میردین. خهبروت. بدلیس. ههکاری. قارس. وان. تور عابدین وهندهک دهقهین دن. هر وها ل باکوری دهقهرا دناق بهرا ههردوو رووباران دا (ئیراق). ویاکوری روزههلاتا سوریه. و دناق ئیرانی دا ل دهقهین نهمهزیمجان وخی و سهماس وئورمیه و دیلمان و مههرگهومر و تهکهومر و تههران و تهبریز وهندهک دهقهین دن ۴.

ناشوری تووشی ستهمی بوون دناق دموهتا ئوسمانی وب تاییهت ل نیشا دووی ژ سهدهسالا نوزدی و ل دهستیپیکا سهدهسالا بیستی وب تاییهت ل سهردهمی دهست ههلاتا سولتان عهبدولعهمیدی دووی (۱۸۷۶-۱۹۰۹) ۵. وکومولا ئیتحاد و تهرمقی (۱۹۰۹-۱۹۱۸) ۶. پاشان بهرهف ئیرانی کوچ کرن و بوونه پهنا بهر ول

ئەو تاوانباركەرى كۆ ئەو ھېزىن لىشى ھاندەت كۆ ب ياخىبوونى رابن. ودراسى دا سەركردىن ئاشورىيان ب ھەولى داويى دابوون داكو مافىن ئاشورىيان كرتى بگەن ل ئىراقى. و ل وى دەمى ھېزىن لىشى سنورىن ئىراقى وىنگەھىن بەرىتانى دپاراستن. وئەندامىن قى ھېزى ھزدكەرن كۆ ئەو وھىزانىن وان دى كەفن دبن كەفى دا ھەكەر ئىنتىداب ل سەر ئىراقى رابو۱۷.

مارشەمعوون وھەفالىن خوەل بەرامبەر قى چەندى راوھستىيان داكو ئىراق نەبەت ئەندام د كوما گەلان دا وسەرپەخوھ نەبەت. وستووينا كارىن وان ئەو بو ھەمى سەرباز وئەقسەرىن ھېزىن لىشى دەست ژ كارىن خوھ بگىشش ژ خزمەت كرتى وەك دلسوزى دگەل مارشمعوونى ۱۸.

پشتى كۆ ئاشورىيان زانى ئىنگلىز ژ سوزىن خوھ سار بووینە. ھېزىن لىشى ھەلوھشاندىنا خوھ راکەھاند ل روژا ئىكى خزىرانا ۱۹۳۲ وەك دەربىرنەك ژ دزايەتى كرتا بەيماننا بەرىتانى- ئىراقى وقى چەندى دەنگشەدانەك مەزن ھەبو دناق بەرىتانىيان دا. لەورا فرەنسىس ھىمفرىزى ۱۹. گەلەك نامە فرىكەرن بو مارشەمعوونى وتىدا داخووزيا ھارىكارىي كرتا كۆ سەرباز وئەقسەرىن لىشى بزقەرن بو كارى خوھ. وسوز دان كۆ ئەو دى ھەمى ھەولان دت ژ بو ھارىكارىكرتا مللەتى ئاشورى. وپەركىرى كرتا ژ وانا د كوما گەلان دا ۲۰.

ول ئەيلولا سالا ۱۹۲۹ ھۆكۈمەتا بەرىتانى بوو جارا ئىكى ئامازە دا بىداوى ھاتتا ئىنتىدابا وان ل سەر ئىراقى ل داويا سالا ۱۹۳۲. و ل ۱۰/۳ دەھمان سال دا ئىراق بو ئەندام ل رىكخراوا كوما گەلان دا. قى برىارى كومان بو ئاشورىيان دروست كرتا ۲۱. وئەق چەندە بو ئەگەرى دلكرانیا ئاشورىيان ۲۲. وپىرارا ئەندامبوونا ئىراقى د كوما گەلان دا دەركەفت ژ ئەنجامى رىككەفتتا دناق بەرا ئىراق وپەرىتانىيان دا ب سەركردايەتيا نوورى سەئىد وسىر فرەنسىس

ژبو سەرتىخستنا قى پروژە. چونكە ھەبوونا ھېزەكا ئاشورى ل باكورى بتە كەف ل سەر توركان و دەھمان دەم دا دى ژ كرتىيا كوردان كىم كت ۱۰. وگافىن ئىكى ئىنگلىزان ئاقىتەن ئەو بو كۆ خىشەتگەھەك ب ناقى مەندان بىتە ئاقاكرن ل سەر رووبارى خابوورى. باكورى روژەھلاتا مووسل. ول گولانا سالا ۱۹۲۰ زورپەيا ئاشورىيان ھاتتە قەگھاستن ژ بەعقووبە بو مەندان. لى بەشەك ژ وان مانە ل بەعقووبە ۱۱. و دەست پىكا لەشكەركرتا ئاشورىيان بو ھېزىن لىشى ل مەندان دەست پىكر ۱۲.

پشتى ناغا پتروس دپروژى خوھدا شگەستى بەرىتانىيان ھزر د چەوانيا چارەسەركرتا پىسا ئاشورىيان كرت ل ئىراقى. وچەوانيا مفا وپەركرتن ژ وانا د خزمەتكرتا بەرژەھەندىن بەرىتانى دا. ژبەر قى

چەندى وپشتى دامەزراندنا پادشايەتتى بەرىتانىا ھەول دا دان پىدان ب ئىنتىدابا وان ل سەر ئىراقى بىتە كرتا ۱۳. وپابەتتى نووى دەستپىكر كۆ دروستكرتا پادشايەتتى بوو بن ئىنتىدابا بەرىتانى دا ل سالا ۱۹۲۱ ۱۴. و ل دەمى پىسگرىكا مووسل دەست پىكرى ئاشورىيان پەيوەندىكە موكم ب بابەتتى قە ھەبو۱۵. وژئالىكە دىقە بەرىتانىا كەلەك ھەول ددا پەيماننا ئىراقى-بەرىتانى بىتە بەستەن ل سالا ۱۹۳۰. ژ بو پەيرەموكرتا بەرژەھەندىن خوھ ل ئىراقى لەورا باشتەر دىت ناكوكى دناق بەرا وان دا نەمىن. وئەو چەندە كرتە ئارملنجەك سەركە د سىياسەتا خوھ دا. وپتتن كەمىنە دلشاشاندن ل

دەمى بەرژەھەندىن وان دكەفتن دەتەرسىدا. وھندەك كەمىنە ب ھىشى بوون كۆ بەرىتانىا سوزىن خوھ بچە بىنت ب ئاقاكرتا ئوتونومىيەكى ژبو وان لى ھېزىن وان ھەلوھشان پشتى كۆ بەرىتانىا برىار داى ئىراق بىتە ئەندام د رىكخراوا كوما گەلان دا ل سالا ۱۹۳۲. وئەقە بو ئەگەرى نەرازى بوونا كەمىنەيا ئاشورى ۱۶.

ل ھەيشا ئادارا سالا ۱۹۳۲ مارشەمعوون ئىشاي دبارودوخەكى تەندروستىيى خراب دابوو ل دەمى ھۆكۈمەتا بەرىتانى

همفریز ونهف ریکهفتنه هاته نافکرن ب نافئ ریکهفتنا چواری
- ریکهفتنا ههقیهیمانی ودوستاتی دناف بهرا ههرودو وهلاتان
داپشتی ریکهفتنا سالا ۱۹۳۰.

نهو ههمی بهلگهنامه که ل سهر ناشوریان هاتبوون
نئیسین وهاتبوون پیشکیشکرن بو کوما کهلان ب ههروه وین
مفا بوون ژبو چارمهسرکرنا پرسا ناشوریان. ژ نهگهری سیاستا
دوژمنکارانه یا حکومهتا بهریتانی. ل سهراری هندئی کو سیر
همفریز بوچونا خوه دیاردکر بو ناشوریان وپالپشتیا خوه بو
وان دیار دکر. وب تاییهت ناما وی یا هنارتی بو مار شه معوونی
ل ۱۹۳۰/۶/۱۸ که تیدا هاتیه ((هووین باش دزانن کو نهز دی
ههمی ههولا دم داکو هاریکاریم دکهل وه ومللهتی وه ل جنیف.
ویا من ژ ههوهین ریژدار وسهرکردین ناشوری دقیت نهوه کو
هووین هاریکارین دکهل من و هیژین وه (لیفی) بهردهوام بن د
خزمتی دا. ههروهسا نارامیا خوه بپاریژن تا ئەم بریارا کوما
کهلان ومردگرن)) ۲۳.

سوزناما نیستیمانی یا ئاشوری وجقینا سهری ئامیدی ۱۹۳۲ :

بشتی مار شه معوونی ومهتا وی سورمه خانمی ۲۴ زانین
کو بابتهی بجه کرنا ناشوریان بو بشکهک ژ رابردوی بریاردان
جقینهکی نهجام بدن دکهل زهلامین نایینی وسهروک هوزین
ناشوری ب مهرما دانا هندهک پینشیاران بو حکومهتا بهریتانی
وحکومهتا ئیراقی دهربارهی بجه کرنا وان. ول وی دهمی مار
شه معوون ومهتا وی ل هاقینگهها سهری ئامیدی دژیان ل نیژیک
سهریازگهها لهشکهری بهریتانی یی هاقینی که هیژین لیفی یین
ناشوری ب نهرکی زیرهفانیا وی رادبوون ۲۵. مار شه معوونی ومهتا
وی داخواز نامه شانندن بو زهلامین نایینی وسهروک هوزان و ژلایین

خوه قه داخوازکریانداخواز بجه ئینان ول سهری ئامیدی جقین
هاته نهجام دان ل روژا ۱۶ خزیرانا ۱۹۳۲. ود جقینی دا کوم بین ل
سهر (سوزناما نیستیمانی یا نهتهوهی) کو زههمی ناشوریان پیک
بیته وههمیان کوم بکت ۲۶.

بهتتداربووین جقینا پیک هاتبوون ژ :

۱. بتیریکئ ناشوری مارئایشا شه معوون ومهتا وی سورما خانم.
۲. مهتران یووسف خه نانیشو مهترائی شه مزدین.
۳. ئوسقف زهیا سهرکیس ئوسقف جیلو.
۴. ئوسقف ماریوالاها ئوسقف برور.
۵. مهلک خوشابا مهلک یووسف.
۶. مالک زهیا مهلک شه مزدین.
۷. یاقو مهلک ئیسماعیل که جهی بابئ خوه کرتبوو (مهلک ئیسماعیل).
۸. مالک خه نانو تخوما.
۹. سادقی مار شه معوونی ۲۷.

ویشتی جقینی ودان وستاندنی ل سهر بابتهی
ب تیتر وتهسهل ریکهفتن ل سهر هندهک بریاران داکو
پیشکیشی کومیتا کوما کهلان بکهن وبریار نهفه
بوون :

۱. دان پیدان ب ناشوریان بیته کرن وهک نهتهوهک
بجه ل ئیراقی. نه وهک که مینه به کا نایینی.
۲. بیویسته دهقهرین وان بیینه زفراندن ل سهر سنورین
ئیراق وتورکیا. وههکه نهفه چهنده نه ئیته پیک
ئینان پیویسته نشتیمانهک بو ناشوریان بیته دیتن
وناشوری لی بیینه بجه کرن ودقیت نهفه وهلاته ل
دهوک ونامیدی وناکری وناخو بت. وسهنهتری وی
دهوک بت ودبن ریقه بهریا پاریزگارهی عهره ب وب

کرنی و دیار کرنا بوجونا ئاشوریان دکومبوونان دا. وپشتی لایه نگرین وی پیوستین وی ین دارای دابین کرین مارش معوون بهرمف جنیف بریکهفت ل روزا ۱۰ نهلولا سالا ۱۹۳۲

ل ۳ نوکتوبه ری ل هه مان سال ئیراق بویه نهدام د ریکخراوا کوما کهلان دا. ومار شه معوونی نه شیا داخوایین ئاشوریان بجه بینت. وژ جنیفی بدهستین فالاز زفری. نهقی چهندی کارتیکرنه کا خراب ل سهر ئاشوریان دروست کر. وب فی رنگی بهریتانیا خهون وهیشین ئاشوریان ژ ناخبرن نهوژی دروستکرنا وهلاته کی نهتهوهی بو وان.

دووماهیك:

جشینا ئاشوریان ل سه ری ئامیدی وداخوایین وان بو حکومهتین بهریتانی وئیراقی بتنی مان حوبره ک ل سهر کاغزی وهیچ کهورینه ک رویندا. لی بابهت بهرمف ترسناکیی فه چو ل ده می ئیراق هاتی و مرگرتن وه ک نه نام دریکخراوا کوما کهلان دا ل ۳ نیکتوبه سالا ۱۹۳۲. وپهن دین ئاشوریان دکهل ئیراقی ئالوزبون. وه ژماره ک ئاشوریان بهرمف سوریا کوچبه ری کرن ل هاقینا سالا ۱۹۳۳. ول ده می زفرین بو ئیراقی شهر دناق بهرا هه ردوو لایان پهیدا بو. وژ نهجامی سیاسهتا بهریتانی وئیراقی وداخوایین ئاشوریان کوشتار دژی وان هاتن نهجام دان ل کوندین دمووربه ری دهوکی وب تایبهت ل سیمیلی و ل زاخو و دیره بوونی.

هاریکاریا شیورمه نده ک بهریتانی.

۳. نهردی بو وان بته دان دقیت بته تاپو کرن ب رهنه گکی فه رمی.

۴. دقیت هیمایه ک بهرز وبلند بته بهخشین بو مار شه معوونی ژ لایین حکومهتا ئیراقی فه ودان پیدان ب دهست هه لاتا وی یا ئایینی و سیاسی ل سهر ئاشوریان بته کرن.

۵. دقیت نوونه ره ک نوونه راتیا ئاشوریان بکت ل په رله مانئ ئیراقی.

۶. دابین کرنا خزمهتین ته ندروستی ب ریکا ئافا کرنا خهسته خانه هیه کی ل دهوکی وژماره ک بنگه هین ته ندروستی ل کوندین ئاشوریان.

۷. فه کرنا قوتابخانا ب زمانئ ئاشوری دکهل زمانئ عه رمی.

۸. دهستنی شانکرنا نه قافان بو زه لامین ئایینی.

۹. نه و مرگرتنا چه کی ژ ئاشوریان ۲۸.

سیر فرهنسیس همفریزی بریاردا ژماره یه ک نامه یان بشینت بو بتریرک ایشا مارشه معوون بهرمه ما زفراندنا سه ربازین لیقی بو خزمهتا لهشکه ری. وبلندکرنا داخوایین ئاشوریان بو حکومهتا ئیراقی و حکومهتا بهریتانی و ژبه ری فه ندی بتریرکی ناخبری کفاشتن ئیخستن ل سهر سه رکردین هیژین لیقی وشیا وان رازی بکت بزفرن ل سهر خزمهتا خوه بو ماوی ۶ هه یقان. دا کو ریکخراوا کوما کهلان بهر یخوهدانه کی ل داخوایین وان بکت. ول ده می ژفانی کهنگه شه کرنا بابهتی ئیراقی ئیزیکی بو مار شه معوونی هه قالیین خوه رازی کرن کو دقیت نهوژی بهرمف جنیف بچت بهرمه ما به شداری

پهراویز

۱. قسطنطین بیئو فی جمات فی فیبارمتی، الأشورین والدسالة الأشورية فی العصر الحدیث، ت: حداء، (دمشق: ۱۹۸۹)، ص ۱۵.
۲. عبدالرزاق الحسن، تاریخ العراق العراق السیاس الحدیث، ج ۱، (بیروت: ۲۰۰۸)، ص ۲۳.
۳. عبدالمجید حسیب القیسی، التاریخ السیاسی والعسکری للأشوری ینضی العراق ۱۹۹۹-۱۹۲۱، (بیروت: ۲۰۰۴)، ص ۳۴.
۴. للمزیدینظر: ماتقیف، الدصدر السابق، ص ۳۷ وما بعدی.
۵. سولتان عهبدولحه میدی دووی ۱۸۷۶-۱۹۰۹. ژ دایک بوین سالا ۱۸۴۲ یه کوری سولتان عهبدولحه میدی ئیکئی یه ودایکا وی تیرمزان فادین نهقه ندیه بویه سولتانئ نوسمانیان ل داویا هه یقا تهباخی سالا ۱۸۷۶ یی پشتی لادانا براین وی مورادی بینجی ل ۳۱
۶. تهباخا سالا ناف بری بو ماوی ۳۳ سالان دهست هه لات کیرایه. ژ لایین ئیتحادیان فه هاتیه لادان ل سالا ۱۹۰۹. و ل ۱۰ هه یقا سوپاتی وهغه را داوینی کریه. مذکراتعاشة عثمانواغلی، والدیسلطان عبدالحمید الثانی، ت: صالح سعید اویصالح، (عمان: ۱۹۹۱)، ص ۱۱ وما بعدی.

